

2743

C O D I C E S

2744

contemptu seculi transire ad amorem dei. De terrore morientis anime. De Beatitudine sempiterna celestis iberusalem. De Patientia. De Murmuratione. Quod vagatio multis occasio pereundi. De Predicatione. De Necessitate patiendi. Laus fidelium. De Militia christiana &c. Varia item rursus Collecta e PP. Conciliis, et Pontificum Epistolis nullo inter se nexu.

XI. fol. 197. calamo rudiore Excerpta de Libro V. VI. et VII. Originum Isidori Hispalens. et Liber V. quidem paene totus, subsequi duo carptim exscripti. Initium: *Moyse gentis hebreæ primus omnium diuinas leges explicuit &c.* Non inutile futurum Exemplar ad exactiorem Isidori promulgationem e collatione cum *Dubreuiliana Paris. 1601. f.* instituta deprehendi. Ita mox sub initium correctiora videntur *Lacedaemoniis pro Lacedaemonis. ob soluerunt pro exoleuerunt. hae (Leges) discrepant pro hac. Liberorum susceptio pro successio &c.*

DCCLVII.

247 Codex membraneus lat. Sec. XIV. Folior. 172. f. sat nitide per duas columnas exaratus est Collectio Sermonum diversi argumenti, quorum cum aliqui aperte nomen Clementis VI. Pont. qui prius Petrus Rogerius dictus et Monachus Casae Dei (Chaife — Dieu) O. S. B. fedem ab an. 1342. ad an. 1352. tenuit, praeferant; alii vero et tractandi methodo et filii ratione plurimum convenient,

non aberraturum a vero putem, qui paene universos eidem Clementi adscripserit. Atque id eo minus, quod reipsa extent Codices, qui Sermones Clementis complectuntur, ut videre est apud Baluzium in *Vit. Papar. Avenionens. T. I. p. 909. Oudinum T. III. col. 930.* aliosque. Sermones porro sacri in Cod. nostro contenti sunt numero XXXV. iique partim in Dominicas, partim in Festa Domini, B. V. atque Sanctorum. Primus inscribitur: *Sermo in aduentu domini dominica prima. Initium: Ecce rex tuus veniet tibi mansuetus. Math. XXI. et in ewangelio hodierno. Hugo li. de claustro anime dicit sic. Clemens et mansuetus dicitur animus &c.* Sermonis II. titulus est: *Alter sermo de aduentu domini dominica prima clementis pape, et Sermonis XIV. Sermo diei penthecostes factus per Clementem papam sextum pontificatus sui anno secundo. Ad calcem Serm. XVII. de corpore christi legitur: Expliciunt sermones de tempore. Modo incipiunt de sanctis. Incipit primo sermo de sancto Andrea apostolo. Thema: Proposito sibi gaudio sustinuit crucem &c.* Inter hos Sermones duo sunt de S. Thoma Aquinate, quorum posterior fol. 84. p. 2. non est Clementis VI. cum in eo dicatur mox sub initium: *Vnde clemens sextus de eo (Thoma) in quodam sermone sic ait. Sicut sol excedit stellam quia maioris est splendoris in claritate &c.*

Fol. 141. Sermones hos sacros excipiunt alii, qui temporum Histo.

2745.

H O M I L E T I C I

2746

Historiam propius adtingunt. Ideo singulatim edifferendi. Et primus quidem minio inscribitur: *Collatio facta per Archiepiscopum Pragen.* Erat is *Arnestus de Pardubicz Pragensium* primus Archiepiscopus, cum decreto Electionis *Caroli IV.* post comitia *Rentii* 1346. celebrata a Principibus Electoribus splendida legatione *Avenionem* ad *Clementem VI.* missus, ut hic electionem confirmaret. Narrant rem *Odor. Raynaldus Annal. Eccl. T. XVI. ad b. a. p. 238.* *Bob. Balbinus de vita Arnesti L. II. c. 5. p. 115.* et audiendus prae ceteris *Beneffius Krabice de Weitmil* Archiepiscopi in legatione comes, cujus *Chronici* verba excitat etiam *Th. Job. Pessina in Phosphoro septic. Radio III. p. 188.* ubi vides ipsum *Collationis* s. sermonis nostri thema: *In te (Papa) oculi respiciunt totius Israel ut iudices eis quis sedere debeat in folio*, memorari. At vero *Sermonem* ipsum, *Clementis*que responsum nemo haecenus, quod quidem sciam, in publicum protulit, quanquam ad illustranda *Caroli IV.* Acta certe conferant. Ex priore itaque, dum integer edatur, unum alterumve locum hic decerpendum duxi. Postquam narrasset *Arnestus*, quomodo *Caroli* peracta fuerit electio, ita de illius genere profequitur: *dominum Johannem digne memorie regem boemie illustrem patrem habuit, avum bone recolende memorie dominum Heinricum Romanorum imperatorem victoriosissimum, qui ex domo clarissimor. comitum Lucenburgen.*

Denis Codd. Theol. V. I. P. III.

et ducum *brabancie et limburgie, comitum flandrie, banonie kelne* — processit; per lineam vero maternam ex serenissima regina *bobemie elizabet honestissima domina* genitus est, que patrem excellentissimum principem dominum *wenzeslaum regem bobemie* habuit, cuius pater erat *Ottocarus potentissimus bohemorum rex*, qui dux *austrie Styrie carintie carnyole* — erat, cuius progenitores ex radice et stirpe beatissimi *Wenczeslay patris bohemorum* quondam ducis et patroni descenderunt &c. Postquam *Hermenegildi iuvenis regis* imitatore dixisset, haec de ejus meritis in ecclesiam: *Nouissime honorabile collegium canonicorum et clericorum secularium in honore omnium sanctorum in castro pragensi construxit, cui copiosissime in bonis, possessionibus* — prouidit. In ecclesia uero nostra *pragen. ministros* quosdam, qui *mansionarij sancte marie* dicuntur, tam in numero personarum, quam in facultatibus rerum magnifice augmentauit et de nouo dotauit. Et nuper coronam regalem auream mira gemmarum uarietate circumdatam capiti sanctissimi *Wenczeslai martiris* imponendam valoris plurimum milium *strenorum* — donauit &c. Demum de militari ejus virtute: *Eo ad huc in tenera etate constituto bellum apud sanctum felicem in Lombardia personaliter interfuit, in quo et militatus est et gloriose triumphans. Precedente vero tempore patriam ab hostibus fortissime protexit. contra sarracenos (Paganos) in prussia pugnās strenuissimas et notabiles* quam

Q

quam plurimas exercuit. Ecclesias oppressas de faucibus hostium viriliter sepiissime eripuit, ut inter cetera manifestum est, cum ecclesia aquilegen. opprimebatur grauiter a comitibus Goricie et quibusdam alijs molestatoribus et oppressoribus, ejusdem ven. pater dominus patriarcha aquilegen. (Bertrandus) qui nunc est, invocauit brachium adiutorii istius gloriosi electi, qui statim relictis omnibus personaliter venit et hostes fugauit &c. Sub finem rogatur Pontifex confirmationem celeriter impertiri: quia nouit S. V. quod aduersarius sancte sedis et totius ysaïel ille fraudis commenta (tor) petra scandali bauarus (Ludovicus) hereticus non dormit ymo quasi leo rugiens circuit quem deuoret &c. Pontifex, ut verbis Beneficii utar, quae habes cum apud Pessinam cit. tum in Cl. Dobneri Monum. Hist. Boem. T. IV. p. 30. die sequenti congregato sacro Collegio — resumpto eodem themate addidit, quod in textu Biblicae continetur: Si quis sedere debeat super solium tuum. ostendens qualiter Imperium de Graecia per Sedem Apostolicam translatum fuit in Germanos; unde merito (Arneſtus) dicere debuerat: super solium tuum, quod Reges et Imperatores Romanorum tam de jure, quam consuetudine jurare debent Sedi Apostolicae reverentiam, obedientiam et fidelitatem. Atque haec ex aevi sui sensu. Itaque

Fol. 142. p. 2. sequitur: Collatio facta per dominum Clementem papam sextum in approbatione Caroli in regem romanorum electi die

Lune VI. mensis Nouembris Anno domini M^o. CCC^o. XLVI. pontificatus nostri anno quinto. Neque prolixum hunc Sermonem, ut jam monui, in publicum haecenus prolatum putem. Incipit: Salomon sedebit super solium meum et ipse regnabit pro me, Illique precipiam, ut sit dux super Israel. 3. Reg. I. Sicut audiuiſtis nuper (heri) per archiepiscopum pragensem proponendo negocium karissimi filij nostri karoli in regem romanorum electi &c. Per decursum instituitur Salomonem inter et Carolum comparatio, carpitur Ludovicus Bavarus, et potestas Pontificia in Reges mirum quantum extollitur. Ad calcem legitur: Verba autem approbationis fuerunt hec. Ipsum declaramus denunciamus nominamus Regem Romanorum in Imperatorem annuente domino promouendum ipsius approbantes personam, decernimusque sibi debere impendi de manibus nostris consecrationem et vñctionem et imperiale dyadema loco et tempore opportunis, suppletes nichilominus de plenitudine potestatis omnem defectum, siquis forte in electione predicta interuenit siue ratione persone siue ratione electionis offerentes nos recipere fidelitatis nobis debite et obediencie cuiuslibet alterius iuramentum.

Fol. 150. Sequitur Collatio in erectione ciuitatis pragen. in metropolim et aliarum duarum Villarum in ciuitates vnius in bobemia alterius in byspania, quam ceperat rex castelle alphonſus vocata algisilla. Anno secundo pontificatus nostri ultima

2749

HOMILETICI

2750

tima die aprilis, i. e. 1344. non 1343. ut quidam scripsere. Vide Cl. Pelzelii vernaculam Caroli IV. Vitam Pragae 1780. 8. editam P. I. p. 123. qui tamen Collationis seu Praeconizationis, ut Romana loquitur curia, nostrae non meminit. Itaque nec hanc in publicum notam cenfeam. Inchoat eam Clemens, ut sequitur: Benedictione iustorum exaltabitur ciuitas. Prou. XI. Videtur mihi quod aliqua ciuitas, quantum ad situm spectat; dupliciter exaltatur &c. De Civitatibus porro ipsis sic: aliquas ciuitates die ista deliberauimus exaltare vnā scilicet pragen. in regno bohemiae clarioris splendoris radio et presidencie cumulo laureare uel honorare, duas alias scilicet Lutbesmuslen. in regno bohemiae hoc est dyoc. pragen. in qua erat solempnis abbatia ordinis premonstraten. (non igitur S. Benedicti, ut ait Matth. de Mechovia L. 4. c. 23.) Et algeislam (Algeziram) in regno hispanie in dyoc. — — — (Hispalensi, cui saltem dein, ut Metropoli, adtributa est) maioris honoris preconio et excellentie tytulo decorare. Primam scilicet pragen. deliberauimus in metropolitanam et archiepiscopalem erigere et ipsam ab omni archiepiscopi subiectione et ecclesie Maguntine (cui tunc praeerat Henricus de Virnenburg Ludovici Bav. fautor) eximere et isti ecclesie immediate subicere et duos sibi concedere suffraganeos s. olmunczenff. in eodem regno et Lutbesmuslen. quam de nouo in kathedralem et episcopalem deliberauimus

erigendam et sibi certam et determinatam dyocesin assignare. Et in memoriam tante uictorie concessę christianis per ministerium karissimi filij mei alphonfi (XI) regis castelle illustris algeislam, quam diu obsessam tenuit et cooccupante dei gratia (26. Mart. 1344.) cepit, etiam in ciuitatem erigere — ut illius loci (ecclesia) que prius erat habitacio omnium demonum, in qua adorabatur ille perfidus machinatus, nunc eliminata ab ea omni spurcicia sabbato ante ramos palmarum in crastinum captionis ipsius fuit per archiepiscopum tolletanum (Gundisalvum de Aguilar) et ceteros prelatos assistentes in templum in honore beate Virginis consecrata, et hodie per nos in kathedralem ecclesiam erigatur &c. Rationes, quas pro Praga adducit, sunt: quia in bohemia messis quidem valde multiplicata, lingua ab alemanica distincta, provincia Maguntina valde dilatata et diffusa — — non parum adiecit maxima deuotio karoli primogeniti dicti regis bohemiae (Johannis) cuius deuotionis spiritum non debuimus extinguere, qui et de suo proprio large valde dare vult pro ampliore dote illius ecclesie. Agunt de hoc negotio, quod quidem Bohemiam concernit, Balbinus in vita Arnesti, L. II. c. 3. Pessina in Poesph. Radio III. p. 186. Pelzelius supracit. Raynaldus Annal. Eccl. T. XVI. ad an. 1344. et alii. Quod vero Algeziram spectat, idem Raynaldus eodem loco et Scriptores Hispani ab eo adducti videri possunt. Baluzius in not.

Q 2

ad

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1543

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars III. Wien 1795.

2751

C O D I C E S

2752

ad *Vitas Papar. Avenion. T. I.* p. 876. quaedam e *Collatione* nostra profert.

Fol. 152. p. 2. Collatio in creatione immediate sequenti. Est vero haec *Collatio* Sermo prolixus a *Clemente* eodem habitus *Avenione* in consistorio a. 1344. dum *Dominium Insularum Fortunatarum* sive *Canariarum* una cum corona et sceptro conferret *Ludovico ab Hispania Cerdano* et *Claramontano Comiti*, quem *Imbolfus* in *Corp. Hist. Geneal. Ital. et Hisp.* p. 367. nepotem *Alphonfi Cerdani* cognomento *Exberedis* dixit citato in rem suam *Mariana*, cum tamen hic *Hist. L. XVI. c. 14.* aperte *Ludovicum Alphonfi* hujus filium nominet. Possessionem *Insularum* nunquam adiit *Princeps* hic *Fortuniae*, ut illum in *epist.* a *Raynaldo* ad *b. a.* excitata compellat *Clemens*, sed exorto inter *Anglos Gallosque* bello in famosa *Gallorum ad Cressiacum* deletionem anno 1346. occubuit. Ad hac de re *Thomae Walsinghami Chron. Ang.* inter *Camdeni Scriptt. Francof.* 1603. p. 165. f. qui tamen *Insulas nostras* male in *Mediterraneo* collocat, et *Raynaldi Hist. eccl. ad an. 1344.* ubi leges *Castellae*, *Lusitaniaeque* *Reges* sat aegre in hoc *Pontificis* donum consensisse. *Ufus* vero ille est, ut etiam *Walsinghamus* notavit, isthoc themate: *Te faciam principem super gentem magnam.* Num. 14. Sermonem vero sic est exorsus: *Mibi videtur, quod aliquis in scriptura de nouo fit et constituitur princeps &c.*

De Insulis multa fabulosa ex Isidoro et Speculo bist. Vincentii Bellovac. congeffit. Inter alia de *Capraria* nunc *Palma* dicta: ibi fuerunt *christiani et abbates et monachi valde sancti*, unde *beatus augustinus* scribit *epistolam ad eudoxium abbatem Insule caprarie.* Quo loco manifestum est, non aliquam ex *Canariis*, sed *Caprariam*, hodie *Cabrera*, *Balearibus* adsitam intelligi oportere. *Rationes* demum *consilii sui*, quas adfert, nemo sane hodie probabit: *Patet ergo, quod in me est licet immerito auctoritatis et eminencie excellentia singularis*; unde ex *potestate* mihi data a *Christo* et *reges et imperatores instituere et creare possim*, sicut et *predecessores nostri* pluries fecisse leguntur. — *Videtur etiam mihi, quod istam potestatem habeam* — a *concessione facta per Constantinum*, qui dimisit *Siluestro* et eius *successoribus* totum *imperium occidentis*, sicut apparet in *epistola Constantini*, in qua etiam fit *expressa mentio de insulis et dominus Bonifacius VIII. Papa Rogerio de Loria* quasdam alias *insulas* infeudauit — Sed satis! Extat *Collatio* haec inter *Clementis Sermones* in *Cod. Archiep. Remensis*, monente *Cl. Baluzio* in *not. ad Vitas Papar. Avenion. T. I.* p. 913.

Fol. 156. Collatio facta per sanctissimum patrem ac dominum nostrum dominum Clementem Papam sextum, quando fecit *processus contra interfectores Andree regis Sylicie* die *preuia februarj pontificatus sui anno 4°. i. e. 1346.* *Cae-*
des

2753

HOMILETICI.

2754

des *Andreae* anno priore vergente contigit, nec levi infamia *Joannam* uxorem, mulierem viro-
rum adpetentissimam, notavit, quanquam *Clemens* ad id caecutire videretur. Sententiam ejus in parricidas latam kal. Febr. *Raynaldus* ad b. a. Annalibus suis inferuit; de praevia vero Deliberatione nostra cum Coetu Cardinalium habita tacet. Verum *Baluzius* *supracit.* p. 860. loca quaedam ex ea, et speciatim diram Regis necem depromit, unde ejus narrationi hic supersedeo. Autori praeterea *Secundae Clementis Vitae* a *Baluzio* ibid. publicatae notum fuit Thema ejus; ita enim p. 270. scribit: *In sermone, quem super hoc luculentissime fecit, cujus Thema fuit: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, debitam compassionem et justam mentis turbationem ostendit.* Ita vero orditur: *Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Gen. 4°. Videtur quod auditur et exauditur vox clamantis et querelantis specialiter propter quatuor &c.* De *Andrea* sic: *Nos eum sublimaueramus in regem et volueramus tytulo regio insigniri et de nouo ipsum mandaueramus per episcopum carnoten. (Guilelmum) una cum karissima filia nostra Jobanna regina Sycillie consorte sua inungi et coronari. Ipse enim erat nobis non solum spiritualiter ymo et temporaliter immediate subiectus, Et ecce sperabamus futurum magnum ecclesie defensorem, subito in ortu suo sicut flos decidit &c.* Demum concludit: *Vnde ne sanguis eius de*

manibus meis exquiratur, processus super hoc de fratrum nostrorum consilio — duximus ordinandos duo in genere continentes videlicet primo penas in genere contra tanti sceleris patratores, Secundo continentes et sententias contra eos, qui sciunt, nisi reuelauerint cardinalibus, quos mittimus, infra certum tempus. Tercio cogitamus facere et aliquos, quos per informationem suspectos reperimus, ut personaliter cytarentur (et) comparerent coram nobis iusticiam recepturi &c. Supplicia sumpta recenset *Raynaldus* ad an. 1346. n. 51. quae ut tunc evaserit *Jobanna* regina, ultorem non evasit *Carolus*, dictum *Parvum*, *Dyrrbachinum*.

*Fol. 161. Sermo factus per Sanctissimum patrem et dominum nostrum dominum Clementem divina providentia papam VI. in canonizatione recolende memorie domini yuonis beley (sive Hallory) presbiteri Trecoren. dyoc. pontificatus sui anno VI°. Novit Sermonem hunc *Baluzius*, eumque excerpit in not. ad *Vitas Papar. Aven. T. I. p. 881.* Norunt et Hagiographi *Antwerp.* ex *Cod.* sibi dono dato a *Jacobo Dineto S. J. Franciae* tunc Praep. Provinciali, ut videre est *T. IV. Maji p. 578.* ubi tota Canonizationis formula, in quam Sermo definit, legitur. Sermonem porro ipsum gallice versum exhibet *Albertus le Grand O. P.* in opere inscripto: *La Vie, gestes, mort et miracles des Saints de la Bretagne Armerique &c. Nannetis 1637. 4.* Itaque non nisi principium ejus adscribam,*

2755

C O D I C E S

2756

bam, quo ab aliis *Collationibus* in eodem negotio habitis dignoscatur. *Exulta et lauda habitatio syon, quia magnus in medio tui sanctus ysrael. ysae XII°. Felicis recordationis dominus J. (Iohannes) papa XXII. predecessor noster volens inducere ad exultationem et gaudium, laudem et iubilum ecclesiam militantem super adempta gloria domini yuonis beloy presbiteri Trecorensis ecclesie &c.* Iam enim apud hunc Joannem de Ivone Coelitibus inscribendo egerant Britanni.

Ex indice ad *Cod. calcem* adjecto deprehenditur, *Collationes duas* ab eodem avulsas fuisse. Primae titulus est: *Contra archiepiscopum Maguntinen. Filius noster iste proteruus &c.* Alterius: *In deposicione eiusdem Archiepiscopi. Cum iudicatur exeat condempnatus &c.* Utraque fuit in saepe memorato *Cod. Remensi*, ut ex *Baluzii notis ad Vit. Papar. Aven. p. 863.* observo. Archiepiscopus is, ut jam dictum, *Henricus* erat *Virnenbergius* afflecla *Ludovici Bavari.* Latas in eum annis 1343. et 46. sententias a *Clemente*, qui illi *Gerlacum Nassovium* substituit, recitat *Od. Raynaldus* in *Annal. eccl.* neque tamen *Collationum* praevariarum meminit, uti nec *Nic. Serarius* in *Reb. Mogunt.* Codicem intus utrinque munit membrana continens *Raimundi Isenward Sacristae Eccl. Avenion.* insinuationem literarum *Clementis VI.* in quibus *postulato Caroli Rom. Regis* mandatur *Gerungo de Pirbo-*

ri de beneficio, cuius *collatio* vel *praesentatio* spectat ad *Abbatem* et *monasterium O. S. B. in Mansée* (alias *Lunaelacense Austr. super.*) *Pata.* *Dioec. factam Episcopo Patauiensi*, et memorato *Abbati*, amputatis tamen in fine notis *chronologicis.* Confer *Cod. seq.*

DCCLVIII.

Codex chartaceus lat. Sec. 33^a XIV. Folior. nunc 161. f. est enim principio mutilus, per duas columnas currente calamo exaratus, rubricisque notatus continet *Petri Rogerii Lemovicenf. ex Monacho O. S. B. Archiepiscopi Rothomag. et tandem sub Clementis VI. nomine Rom. Pontificis*, qui sedem ab an. 1342. ad an. 1352. tenuit, et *Aliorum* quorundam *Sermones Sacros*, quos, ut *Cod. praeced.* non tam materiae, quam *Historiae lit. caussa* ordine indicabimus a *Secundo* exorfi, cum *Primi* exordium desit. *Sermo ejusdem magistri palacij sacri factus in die beatissimi Michaelis.* In illud: *Angelis suis mandavit &c. Beatus Bernardus in sermone de angelis &c.*

II. fol. 5. p. 2. *Sermo Sancti Vincencij per procuratorem ordinis minorum.* In illud: *Exiit vincens ut vinceret &c. Consuetudo fuit laudabilis in palacijs &c.*

III. fol. 8. p. 2. *Alius Sermo de sancto Vincencio per generalem Ministrum minorum.* In idem Thema. *Secundum philosophum res que est in proxima potentia ad actum &c.*